

Beleid Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Stichting Pensioenfonds Delta Lloyd

deltalloyd pensioenfonds

Versie 15 Januari 2021

Inhoud

1	Inleiding.....	2
2	Visie en overtuigingen maatschappelijk verantwoord beleggen.....	2
2.1	MVB visie	2
2.2	MVB overtuigingen	2
2.3	MVB ambitie	3
3	(Inter)nationale beleidskaders	3
3.1	Global Compact	4
3.2	OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen	4
3.3	IMVB covenant	4
3.4	Sanctiewet	4
4	ESG thema's.....	5
5	Beleidsdoelstellingen	5
5.1	ESG-risicobeheersing	6
5.2	Overige (maatschappelijke) doelstellingen	7
6	MVB-instrumenten	7
6.1	Uitsluitingsbeleid	7
6.2	Betrokkenheidsbeleid	8
6.3	ESG-integratie	9
6.4	Impactbeleggingen	9
7	Transparantie en verantwoording.....	10
8	Monitoring en evaluatie van beleid	10
8.1	Monitoring	10
8.2	Evaluatie	10

1 Inleiding

Dit document beschrijft het beleid van Delta Lloyd Pensioenfonds (hierna: het fonds) op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB beleid). Daarbij houdt het fonds binnen het beleggingsbeleid rekening met duurzaamheidsfactoren, ook wel Environment, Social en Governance (ESG) factoren. Het beleid is een levend document en geldt voor de lange termijn. Concreet betekent dit dat in dit document ambities zijn uitgesproken waarbij nog niet alle ambities volledig gerealiseerd zijn. Waar dit het geval is, is dit expliciet toegelicht. Bij de totstandkoming van het beleid heeft het fonds expliciet rekening gehouden met uitgangspunten die belangrijk worden gevonden door de deelnemers. Het fonds maakt hiervoor gebruik van de verkregen inzichten uit het klanttevredenheidsonderzoek dat periodiek wordt gehouden onder de deelnemers van het fonds. Hieruit blijkt dat verreweg de meeste deelnemers verantwoord beleggen belangrijk vinden, en dat het belang ervan door de tijd heen verder groeit. Het fonds vindt het belangrijk om breed draagvlak te creëren onder de deelnemers voor het gevoerde beleid. Een belangrijk onderdeel hiervan is het bieden van transparantie over de uitvoering van het beleid op de website. Het fonds toetst het beleid periodiek bij de deelnemers, onder meer ten aanzien van de gekozen ambities en duurzaamheidsthema's.

2 Visie en overtuigingen maatschappelijk verantwoord beleggen

2.1 MVB visie

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen is een belangrijk onderdeel van de beleggingsovertuigingen van het pensioenfonds. Het fonds heeft een intrinsieke motivatie en de overtuiging dat het past bij de maatschappelijke rol van het fonds om daar waar mogelijk invulling te geven aan maatschappelijk verantwoord beleggen. Het beschouwt de verantwoordelijkheid voor het realiseren van een goed pensioen voor de deelnemers breder dan alleen in financiële termen. Daarmee wordt ook aangesloten bij maatschappelijke ontwikkelingen. Het MVB-beleid kan leiden tot maatschappelijk rendement, zonder daarbij de doelstelling van het financiële rendement uit het oog te verliezen. Het fonds neemt de wettelijke eisen als startpunt voor het beleid, maar zet daarbovenop extra stappen, op basis van eigen overtuigingen, ambities en doelstellingen.

2.2 MVB overtuigingen

Het pensioenfonds heeft onderstaande overtuigingen ten aanzien van het MVB-beleid en past deze zoveel mogelijk toe bij de vormgeving en implementatie van het beleid:

Overtuigingen

- Bij het voeren van het MVB-beleid speelt de maatschappelijke verantwoordelijkheid een belangrijke rol en wenst het fonds niet in ondernemingen te beleggen die naar de mening van het fonds maatschappelijk onwenselijk gedrag en/of ongewenste activiteiten laten zien. Het fonds maakt deze keuzes weloverwogen, accepteert de eventuele beleggingsconsequenties en is hierover transparant naar de deelnemers;
- ESG-integratie is een vorm van actief beheer die op de lange termijn invloed kan hebben op het rendements- en risicoprofiel van de verschillende beleggingscategorieën. Daarom bepaalt het fonds per beleggingscategorie hoe en

in welke mate de investment belief “passief, tenzij” in lijn gebracht kan worden met de overtuiging t.a.v. ESG-integratie;

- Het fonds heeft de overtuiging dat het voeren van het betrokkenheidsbeleid maximaal effectief zal zijn wanneer collectiviteit en schaal worden opgezocht. Daarom streeft het ernaar via samenwerking met andere marktpartijen, waaronder de fiduciair adviseur en vermogensbeheerders hieraan invulling te geven en erover te rapporteren;
- Het fonds heeft de overtuiging dat binnen traditionele beleggingscategorieën financieel en maatschappelijk rendement kan worden gecombineerd. Overige specifieke impactbeleggingen worden niet nagestreefd vanwege de hogere mate van complexiteit.

2.3 MVB ambitie

De ontwikkelingen op het vlak van MVB gaan snel. Dit wordt enerzijds gedreven door wettelijke en maatschappelijke ontwikkelingen, anderzijds door innovatie in de markt voor beleggingsoplossingen. Het fonds wenst nadrukkelijk stappen te zetten om de duurzaamheidskenmerken van de beleggingsportefeuille te verbeteren, overigens zonder de ambitie te hebben hierbij voorop te lopen. Bij de selectie van beleggingsoplossingen hanteert het fonds duidelijke MVB-criteria, naast andere relevante aspecten, waaronder kosten en rendementsverwachtingen.

Het fonds streeft naar een beleggingsportefeuille die betere duurzaamheidskenmerken heeft dan de brede marktindex, binnen geldende financiële doelstellingen. Waar mogelijk zullen daarom duurzaamheidsdoelstellingen worden meegegeven aan de aangestelde vermogensbeheerders. Omdat het fonds in beperkte mate zelf direct belegt, maar dit veelal via beleggingsfondsen doet, zijn deze doelstellingen onderdeel van het selectie- en evaluatieproces van deze beleggingsfondsen.

Daarnaast wil het fonds de invloed die het als belegger heeft, positief aanwenden. Dit zoveel mogelijk in samenwerkingsverband met andere marktpartijen, zoals de fiduciair adviseur en de aangestelde vermogensbeheerders. Ten slotte wenst het fonds zich te gedragen in lijn met de uitgangspunten van het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen convenant (IMVB-convenant) dat is afgesloten tussen overheid, NGO's en de pensioensector. Hierbij staan de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen centraal in het MVB-beleid van IMVB-ondertekenaars. Het fonds heeft het IMVB-convenant niet ondertekend, met het oog op de administratieve lasten die dit met zich mee brengt, maar conformeert zich in de uitvoering van het MVB-beleid wel aan de uitgangspunten van het convenant, zoals een periodieke screening van de portefeuille (zie paragraaf 5.1).

3 (Inter)nationale beleidskaders

Voor beoordeling van maatschappelijk wenselijk en onwenselijk ondernemingsgedrag vormen de principes van het VN Global Compact (2000), de OESO richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen (OESO richtlijnen) en de 'UN Guiding Principles on Business and Human Rights' (UNGP's) het toetsingsraamwerk. Daarnaast hanteert het fonds de Nederlandse Sanctiewetgeving (1977) voor beoordeling van onacceptabel gedrag van staten.

3.1 Global Compact

Het Global Compact is een niet-bindend pact van de Verenigde Naties om bedrijven wereldwijd aan te moedigen een duurzaam en sociaal verantwoord beleid te voeren en verslag uit te brengen over de uitvoering ervan. Het Global Compact heeft betrekking op de volgende vier hoofdthema's:

1. Mensenrechten
2. Arbeidsnormen
3. Milieu
4. Anti-corruptie

Het Global Compact bestaat uit tien breed geaccepteerde principes (bijlage 1). Deze principes vinden hun oorsprong in internationale verdragen zoals de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, principes van de International Labour Organisation (ILO), de Rio verklaring inzake milieu en ontwikkeling en VN conventie tegen corruptie. Het Global Compact verlangt van bedrijven dat zij binnen hun eigen invloedssfeer kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie omarmen, ondersteunen en uitoefenen.

3.2 OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen

De OESO richtlijnen onderscheiden naast de vier genoemde thema's van Global Compact ook nog de volgende thema's:

1. Consumentenbelangen
2. Wetenschap en technologie
3. Mededinging
4. Belastingen.

De UNGP's vormen een nadere uitwerking van de wijze waarop het thema mensenrechten door staten en multinationale ondernemingen verder in beleid en proces dient worden geborgd.

3.3 IMVB convenant

De Nederlandse overheid heeft de OESO-richtlijnen met betrekking tot internationaal maatschappelijk verantwoord beleggen ondertekend. Om dit tot uitvoer te brengen, heeft de overheid ervoor gekozen om via convenanten per sector deze richtlijnen te laten invullen. Via de Pensioenfederatie is het fonds ook gevraagd het convenant te ondertekenen. Hoewel het pensioenfonds positief tegenover deze ontwikkeling staat, heeft het bestuur besloten om het convenant op dit moment nog niet te ondertekenen, maar wel zoveel mogelijk in lijn met het convenant handelen. Dit betekent onder andere dat het fonds de beleggingsportefeuille zal screenen op schenders van de OESO-richtlijnen, waarna de resultaten kunnen worden gebruikt in verdere beleidsvorming.

3.4 Sanctiewet

Het toetsingsraamwerk voor het gedrag van staten wordt gevormd door de Nederlandse sanctiewet (1977) die specifieke verplichtingen geeft aan pensioenfondsen waar het gaat om het naleven van sanctiemaatregelen. Sanctiemaatregelen worden ingezet als reactie op schendingen van het internationale recht of van mensenrechten door regimes die rechtstatelijke en democratische beginselen niet eerbiedigen. De door ons aangestelde vermogensbeheerders dienen te waarborgen dat zij niet beleggen in staatsobligaties uitgegeven door landen waartegen een wapenembargo is

uitgevaardigd, of in staatsbedrijven van landen waartegen internationale sancties zijn uitgevaardigd. De Nederlandse Sanctiewet kijkt naar zowel de EU Sanctielijsten als ook de VN Sanctielijsten.

4 ESG thema's

Het aantal thema's waarop het MVB-beleid van toepassing kan zijn is groot, daarom kiest het fonds ervoor binnen het beleid extra nadruk te leggen op een aantal maatschappelijke (ESG) thema's. Deze thema's zijn relevanter dan andere ESG-thema's omdat zij aansluiten bij aandachtgebieden van: de voormalige sponsor(s) en werkgever(s) van de (gewezen) deelnemers en gepensioneerden, internationale normenkaders zoals het VN Global Compact, hoog-risico sectoren volgend uit ESG materialiteits-analyses, de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) van de VN en de speerpunten van de toezichthouder.

Aan de hand van bovenstaande invalshoeken heeft het fonds bepaald dat onderstaande thema's centraal worden gesteld in de uitvoering van het beleid:

- **Klimaatverandering:** ondernemingen en landen die oplossingen bieden of risico's lopen in relatie tot klimaatverandering of kansen benutten als gevolg van klimaatverandering;
- **Goede gezondheid en welzijn:** ondernemingen die oplossingen bieden of risico lopen in relatie tot gezondheid en welzijn;

Het thema Klimaat sluit goed aan bij SDG 7 ('Betaalbare en Duurzame Energie'), het thema Goede Gezondheid en welzijn bij SDG 3 en SDG 6 ('Clean Water and Sanitation'). De andere thema's hebben raakvlakken met meerdere SDG's.

Daarnaast wordt in het beleid aandacht gegeven aan de volgende thema's, die voortvloeien uit de internationale normenkaders:

- **Mensenrechten:** ondernemingen die mensenrechten-principes van Global Compact & OESO-richtlijnen schenden;
- **Arbeidsnormen:** ondernemingen die arbeidsnormen-principes van Global Compact & OESO-richtlijnen schenden;
- **Milieu:** ondernemingen die milieunormen van Global Compact & OESO-richtlijnen schenden;
- **Anti-corruptie:** ondernemingen die anti-corruptienormen van VN Global Compact & OESO-richtlijnen schenden.

Door extra nadruk te leggen op deze thema's sluit het beleid aan bij de wensen van de deelnemers en de eisen die voortvloeien uit de wettelijke kaders. Hiermee wordt tevens in lijn met het IMVB convenant gehandeld.

De periodieke screening van de portefeuille op ESG-risico's (zie hierna) kan aanleiding zijn om de gekozen thema's te herijken of nader in te vullen.

5 Beleidsdoelstellingen

Wij streven de volgende doelstellingen na met de uitvoering van ons MVB-beleid.

5.1 ESG-risicobeheersing

Het fonds streeft via het MVB-beleid naar ESG-risicobeheersing door toepassing van een selectiebeleid, waarbij wij van aangestelde vermogensbeheerders verlangen dat:

- ondernemingen die internationale normen schenden zijn uitgesloten van het beleggingsuniversum;
- ondernemingen die controversiële wapens produceren zijn uitgesloten van het beleggingsuniversum;
- de beheerder de Principles for Responsible Investing (PRI) heeft ondertekend;
- vermogensbeheerders een stem- en engagementbeleid toepassen en hierover rapporteren;

Het fonds ziet erop toe dat dit gebeurt door:

- jaarlijks de aangestelde managers te monitoren op bovenstaande eisen;
- jaarlijks te beoordelen of de duurzaamheidskenmerken van de beleggingsportefeuille, zoals de asset weighted ESG-risicoscore, CO₂-uitstoot, waterverbruik en afval generatie, beter zijn dan die van de brede markt.

5.2 Due diligence onderzoek

Voor borging van de OESO-richtlijnen maakt het fonds gebruik van het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers. Dit betekent dat de ondernemingen die zich de beleggingsportefeuille bevinden jaarlijks worden getoetst aan betreffende richtlijnen. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door de fiduciair adviseur NN Investment Partners en dekt alle holdings in aandelen en obligaties van de ondernemingen die zich (direct of indirect) in de portefeuille bevinden. Het fonds verwacht van de aangestelde vermogensbeheerders en van de ondernemingen waarin het belegt dat zij conform deze internationale standaarden handelen en dit publiekelijk kenbaar maken. Met deze screening van de beleggingsportefeuille identificeert het fonds (potentiële) negatieve impacts op samenleving en milieu. Daarbij prioriteren wij de meest ernstige negatieve impacts ten minste op basis van: *ernst*, *schaal* en *onomkeerbaarheid*. Hiervoor maakt het fonds gebruik van een classificatiesysteem voor veroorzaakte negatieve impact (0 t/m 5), waarbij de meest negatieve impact (categorie 4 en 5) nader wordt betrokken in het onderzoek. Voor het due diligence onderzoek rond negatieve impact wordt gebruik gemaakt van analyses van gespecialiseerde dienstverlener Sustainalytics. Het fonds ziet erop toe dat het deze due diligence screening ten minste jaarlijks van de fiduciair ontvangt.

Het fonds verankert het due diligence onderzoek in de bestuurlijke cyclus door de uitkomsten van het onderzoek ten minste jaarlijks in de beleggingscommissie en het bestuur te evalueren. Hierbij toetst het fonds of de bestaande beleidsuitgangspunten en normstelling ten aanzien van schendingen in de portefeuille nog volstaan. Hierbij gaat speciale aandacht uit naar de effectiviteit van de ingezette beleidsopties van dialoog met manager over borging van de richtlijnen. Het fonds stelt op deze wijze jaarlijks vast of de toegepaste beleidsopties voldoende effectief zijn en stuurt bij waar nodig. Ten aanzien van dialoog met manager gaat speciale aandacht uit naar de bijdrage die het beleid levert aan verbeterde herstel- en verhaalmogelijkheden van negatieve impact voor gedupeerden. Op deze manier beheerst het fonds de risico's voortvloeiend uit ESG-kenmerken en stuurt bij wanneer nodig.

5.3 Overige (maatschappelijke) doelstellingen

De doelstellingen op de in hoofdstuk 4 benoemde speerpunthema's zullen in 2021 nader worden geconcretiseerd. Hierbij onderzoekt het fonds doelstellingen rond ESG-scores van beleggingsportefeuilles, CO₂-uitstoot van beleggingsportefeuilles en eventuele andere relevante duurzaamheidskenmerken.

6 MVB-instrumenten

Bij de selectie van nieuwe beleggingsoplossingen vormen MVB-aspecten altijd een belangrijk criterium, waarbij wordt beoordeeld op welke wijze deze bijdragen aan de MVB-doelstellingen van het fonds. Deze beoordeling ten aanzien van MVB wordt meegewogen met andere aspecten, zoals kosten, rendementsverwachtingen en andere relevante criteria. Bij de invulling van een beleggingscategorie via beleggingsfondsen kan het zijn dat de beschikbare fondsopties niet 100% aansluiten bij de uitgangspunten en doelstellingen van het MVB-beleid. In dat geval zal het fonds de oplossing kiezen die dicht hierop aansluit. Voor de implementatie van het MVB-beleid zet het fonds via het selectiebeleid de volgende instrumenten in:

1. **Uitsluitingsbeleid.** Het beleggingsfonds dient een uitsluitingsbeleid toe te passen. Hiermee borgt het fonds de normatieve ondergrens en ESG-risico's;
2. **Betrokkenheidsbeleid.** Het fonds voert een indirect betrokkenheidsbeleid door selectie van vermogensbeheerders die aantoonbaar een engagement- en stembeleid voeren en hierover rapporteren. Hiermee voldoet het fonds aan de wettelijk eisen van SRDII-wetgeving.
3. **ESG-integratie.** Het fonds zal ESG-beleggingsoplossingen kiezen waarbij duurzaamheidsaspecten zijn geïntegreerd in de beleggingsbeslissing als het past binnen de risico-rendementseisen. Het fonds zet ESG-integratie in om beleggingsrisico's te beheersen en kansen te benutten.
4. **Impactbeleggen.** Het fonds zal binnen traditionele beleggingscategorieën beleggingsoplossingen selecteren die naast een financieel rendement ook positief bijdragen aan de door het fonds gekozen thema's.

6.1 Uitsluitingsbeleid

Het fonds zet een uitsluitingsbeleid in om maatschappelijk onwenselijk gedrag of maatschappelijk onwenselijke producten van de beleggingsportefeuille te weren. Het beleid is van toepassing op alle beleggingscategorieën. Omdat het fonds voornamelijk belegt in beleggingsfondsen is een eigen uitsluitingsbeleid niet altijd toepasbaar op deze beleggingen, maar beoordelen wij bij de selectie van nieuwe beleggingsfondsen in welke mate het toegepaste uitsluitingsbeleid overeenkomt met onze wensen.

Wij sluiten uit op basis van de volgende criteria:

- Ondernemingen die op structurele en grove wijze mensenrechten, arbeidsnormen, milieunormen en anti-corruptienormen schenden.
- Ondernemingen die betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens, waaronder clusterprojectielen, anti-persoonsmijnen, chemische-, biologische- en nucleaire wapens;
- Landen en ondernemingen waartegen een wapenembargo is uitgevaardigd.

Het fonds realiseert zich, dat het uitsluitingenbeleid een keuze is, die op korte termijn kan leiden tot afwijkingen ten opzichte van de brede markt. Het betreft hier echter een weloverwogen beslissing, waarbij we de eventuele beleggingsconsequenties (in termen van risico en rendement) accepteren, waarover we transparant zullen rapporteren aan onze deelnemers.

6.2 Betrokkenheidsbeleid

Uit de Europese Shareholder Right Directive II (SRDII) volgt dat het fonds in beleid vastlegt en publiceert hoe het zich als betrokken aandeelhouder opstelt. Dit doen wij enerzijds door het aangaan van dialoog met ondernemingen waarin we beleggen, dit noemen we engagement. Anderzijds doen we dit door het stemmen van de aandeelhoudersrechten tijdens aandeelhoudersvergaderingen. Wij doen jaarlijks op onze website verslag van de uitvoering van dit beleid. De SRDII is in 2019 vastgelegd in Nederlandse wetgeving, waarvan de Wet Financieel Toezicht 5:87c en 5:87d voor ons het meest relevant zijn.

Gegeven onze omvang belegt het fonds niet zelf direct in aandelen, maar via beleggingsfondsen die beheerd worden door gespecialiseerde vermogensbeheerders. Als participant van een beleggingsfonds is het fonds niet de juridische eigenaar van de aandelen die het beleggingsfonds aanhoudt en kan het geen eigen stembeleid toepassen. Het stembeleid van de vermogensbeheerder is dan ook van toepassing op onze aandelenbeleggingen. Ook voor het voeren van dialoog met ondernemingen maakt het fonds gebruik van het betrokkenheidsbeleid van de geselecteerde vermogensbeheerders en voert niet zelf de dialoog met ondernemingen waarin wordt belegd. In onderstaand overzicht wordt verwezen naar het betrokkenheidsbeleid van de door het fonds aangestelde aandelenbeheerders.

Door de krachten te bundelen ontstaat schaal, waardoor de effectiviteit van het betrokkenheidsbeleid groter is dan als het fonds alleen opereert.

Overzicht 1: Betrokkenheidsbeleid van aangestelde aandelenmanagers

Aandelenbeheerder	Betrokkenheidsbeleid	Stembeleid
Northern Trust	https://www.northerntrust.com/europe/what-we-do/investment-management/stewardship/proxy-voting-policies	https://www.northerntrust.com/europe/what-we-do/investment-management/stewardship/proxy-voting-policies
NN Investment Partners	Engagement_Approach.pdf (ctfassets.net)	Proxy_Voting_Policy_Client_Assets.pdf (ctfassets.net)

Het fonds vraagt van de betrokken aandelenmanagers een regelmatige rapportage over de uitvoering en de resultaten van het betrokkenheidsbeleid. De uitkomsten hiervan maken onderdeel uit van de manager-evaluatie.

Toelichting van contracten met vermogensbeheerders

Het fonds heeft beleggingsfondsen geselecteerd die passen bij de lange termijn uitgangspunten van het beleggingsbeleid. Dit uit zich onder andere in de beleggingsdoelstelling en benchmark van de beleggingsfondsen. Bij de selectie van (nieuwe) vermogensbeheerders houdt het fonds integraal rekening met de wijze waarop de beheerder financiële en

niet-financiële (ESG) prestaties en risico's meeneemt, en hoe het stem- en dialoogbeleid is ingevuld. Dit is soms, maar niet in alle gevallen, onderdeel van de overeenkomst met de vermogensbeheerder. De aangestelde aandelenmanagers worden eens in de drie jaar formeel geëvalueerd. Hierbij beoordeelt het fonds de behaalde rendementen (absoluut en ten opzichte van de benchmark), de kosten (inclusief transactiekosten), de beleggingsstijl en omloopsnelheid van de portefeuille en andere relevante factoren. Ieder kwartaal ontvangt het fonds een rapportage per manager van de fiduciair beheerder. Indien er op basis van actuele tussentijdse ontwikkelingen bij de vermogensbeheerder aanleiding is voor tussentijdse evaluatie zal het fonds dit doen. De afgesloten contracten met vermogensbeheerders kennen een onbepaalde looptijd. De contracten kunnen te allen tijde met inachtneming van de overeengekomen opzegtermijn worden ontbonden.

6.3 ESG-integratie

Het fonds benadert maatschappelijk verantwoord beleggen als een integraal onderdeel van het beleggingsproces. Dat betekent dat verantwoord beleggen wordt meegewogen in elke investeringsbeslissing, in samenhang met (verwacht) rendement, risico en kosten. Het fonds heeft de overtuiging dat ESG-integratie een vorm van actief beheer is die op de lange termijn invloed kan hebben op het rendements- en risicoprofiel van de verschillende beleggingscategorieën. Het fonds bedoelt hiermee dat duurzaamheidskenmerken van een onderneming mogelijk een goede voorspeller zijn voor de toekomstbestendigheid van het bedrijfsmodel, de winstgevendheid en de wijze waarop de onderneming in staat is om goed personeel aan te trekken en goede relaties met stakeholders te onderhouden. Daarmee kunnen ze relevant zijn om in de beleggingsprocessen te betrekken.

De beleggingscategorieën

Het fonds beoordeelt de toegevoegde waarde van ESG-integratie per beleggingscategorie. Deze beoordeling maakt deel uit van de 'Investment Case'. In de Investment Case wordt ook vastgelegd, op welke wijze de ESG-integratie wordt geïmplementeerd. Dit kan door de keuze van een specifieke (ESG) benchmark of via het managersselectiebeleid. Aandelen, obligaties (vnl. bedrijfsobligaties) en vastgoed zijn beleggingscategorieën waarvan het fonds de toegevoegde waarde van ESG-integratie ziet en waarbij dit via het selectiebeleid is toegepast.

Voor toekomstige beleggingskeuzes wenst het fonds expliciete ESG-portefeuilledoelstellingen mee te geven aan de vermogensbeheerders, om zo risico's te beheersen en kansen te benutten.

6.4 Impactbeleggingen

Als pensioenfonds financieren wij bedrijfsactiviteiten, waarmee wij een financieel rendement willen realiseren bij een acceptabel risico. Het fonds kan beleggingsoplossingen selecteren die naast een financieel rendement ook positief bijdragen aan de door het fonds gekozen thema's. Het fonds beperkt zich daarbij tot traditionele beleggingscategorieën. Overige specifieke impactbeleggingen worden niet nagestreefd vanwege de hogere mate van complexiteit.

Als onderdeel van de matchingportefeuille worden projecten gefinancierd die aantoonbaar bijdragen aan mitigatie of adaptatie aan klimaatverandering. Dit wordt gedaan via een substantiële allocatie naar groene obligaties. Dit zijn bedrijfsobligaties waarvan de opbrengt wordt gebruikt om energie-efficiency te verhogen, de energietransitie te

financieren of bij te dragen aan projecten benodigd voor noodzakelijke aanpassing aan klimaatverandering. Deze vorm van bedrijfsobligaties hebben dezelfde financiële kenmerken als traditionele bedrijfsobligaties maar realiseren *real-life impact*.

7 Transparantie en verantwoording

Wij leggen verantwoording af over de implementatie en uitvoering van ons beleid aan onze deelnemers en andere stakeholders. Dit doen we door ten minste één keer per jaar op onze website een verslag te publiceren met daarin (onder andere):

- De uitvoering en resultaten van ons stem- en engagementbeleid
- De ESG-risico's en -kenmerken van beleggingsportefeuille
- De maatschappelijke impact van de beleggingen
- Het uitsluitingenbeleid

8 Monitoring en evaluatie van beleid

Het Bestuur monitort de uitvoering van het eigen MVB-beleid en dat van de aangestelde vermogensbeheerders jaarlijks en evalueert het eigen MVB-beleid ten minste eens in de drie jaar, maar vaker wanneer hiertoe eerder aanleiding is.

8.1 Monitoring

Het fonds monitort de aangestelde vermogensbeheerders en de wijze waarom zij het MVB-beleid uitvoeren. Onze fiduciër speelt hierin een faciliterende rol. Om een goed monitoringsproces mogelijk te maken vraagt het fonds van de aangestelde vermogensbeheerders ten minste jaarlijks een rapportage over de uitvoering van het MVB-beleid. Hierin moet minimaal een toelichting worden gegeven op:

- De uitgesloten ondernemingen/landen;
- Het engagementprogramma/stembeleid: ondernemingen, doelstellingen, voortgang, resultaten en vervolg beslissingen

8.2 Evaluatie

Wij evalueren ons MVB-beleid op de volgende criteria:

- Zijn de overtuigingen en visie nog actueel;
- Wordt voldaan aan bestaande en te verwachten regelgeving;
- Is het beleid goed, efficiënt en kostenbewust uit te voeren;
- Draagt uitvoering van beleid bij aan de beleidsdoelstellingen.

Hierbij is van belang dat uit de evaluatie blijkt in hoeverre de uitkomsten effectief zijn en moeten leiden tot bijstelling van het beleid. Dit MVB-beleid is voor een periode van drie jaar vastgesteld en wordt indien nodig tussentijds geëvalueerd.

Een tussentijdse evaluatie kan nodig zijn omdat het fonds nieuwe inzichten heeft rondom

- ESG-risico's in verband met klimaatverandering, het gebruik van hulpbronnen en het milieu;
- Sociale risico's;
- Risico's in verband met waardevermindering als gevolg van veranderende regelgeving;
- Voorkeuren van deelnemers of bestuur ten aanzien van maatschappelijke kwesties.

Bijlage 1

De tien principes van het Global Compact

Het VN Global Compact verlangt van bedrijven dat zij binnen hun invloedssfeer een aantal kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie omarmen, ondersteunen en uitoefenen. Bedrijven die het VN Global Compact initiatief onderschrijven, verbinden zich ertoe de onderstaande doelstellingen en waarden te steunen bij het uitvoeren van hun activiteiten:

Mensenrechten

- 1) Bedrijven dienen binnen de eigen invloedssfeer de internationaal vastgelegde mensenrechten te ondersteunen en te respecteren;
- 2) Bedrijven dienen er voor te zorgen dat zij niet medeplichtig zijn aan schendingen van de mensenrechten.

Arbeidsnormen

- 3) Bedrijven dienen de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te handhaven;
- 4) Bedrijven dienen alle vormen van verplichte en gedwongen arbeid te elimineren;
- 5) Bedrijven dienen zich in te spannen voor de effectieve afschaffing van kinderarbeid;
- 6) Bedrijven dienen discriminatie met betrekking tot werk en beroep te bestrijden.

Milieu

- 7) Bedrijven dienen het voorzichtigheidsbeginsel te hanteren met betrekking tot milieukwesties;
- 8) Bedrijven dienen initiatieven te ondernemen om grotere verantwoordelijkheid op milieugebied te bevorderen;
- 9) Bedrijven dienen de ontwikkeling en verspreiding van milieuvriendelijke technologieën te stimuleren.

Anticorruptie

- 10) Bedrijven dienen alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping, tegen te gaan.

De principes van het Global Compact zijn gebaseerd op internationale verdragen, onder andere afgeleid van de Universele verklaring van de rechten van de mens, de verklaring van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) inzake de fundamentele arbeidsrechten, en van de verklaring van Rio met betrekking tot milieu en ontwikkeling.